

29 Cdo 5276/2008

V rámci tzv. preventivního regresu (§ 511 odst. 2 obč. zák.) nemá dlužník, vůči němuž věřitel uplatnil pohledávku v rozsahu vyšším, než odpovídá jeho podílu na dluhu ve vzájemném poměru solidárních dlužníků, právo požadovat na ostatních solidárních dlužnících, aby mu podíl na ně připadající zaplatili.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. [29 Cdo 5276/2008](#))

ROZSUDEK

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Gemmela a soudců Mgr. Filipa Cilečka a JUDr. Petra Šuka v právní věci žalobce Ing. P. S., jako správce konkursní podstaty úpadce V. K., zastoupeného JUDr. Ilonou Pokornou, advokátkou, se sídlem v Brně, Jakubská 1, PSČ 602 00, proti žalovanému Mgr. M. Ch., advokátu, se sídlem v Brně, Česká 12, PSČ 602 00, jako správci konkursní podstaty úpadkyně PALACE CLUB, spol. s r. o., identifikační číslo osoby 25 53 37 97, zastoupenému Mgr. Evou Opluštilovou, advokátkou, se sídlem v Brně, Česká 12, PSČ 602 00, o určení pravosti pohledávek, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 4 Cm 372/2002, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. června 2008, č. j. 9 Cmo 106/2008-290, takto:

I. Dovolání se zamítá.

II. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů dovolacího řízení částku 4.800,- Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jeho zástupkyně.

Odůvodnění:

Vrchní soud v Olomouci k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 25. června 2008, č. j. 9 Cmo 106/2008-290, (mimo jiné) potvrdil rozsudek ze dne 29. října 2007, č. j. 4 Cm 372/2002-238, ve znění opravného usnesení ze dne 14. března 2008, č. j. 4 Cm 372/2002-270, ve výroku ve věci samé, jímž Krajský soud v Brně zamítl žalobu o určení, že žalobce má za úpadkyni PALACE CLUB, spol. s r. o. (dále jen "úpadkyně") pohledávky ve výši: 1) 23.723.093,- Kč (ze smlouvy o přistoupení k závazku uzavřené dne 17. května 2001 mezi V. K. a Union bankou, a. s.), 2) 594.133,50 Kč (z dohody ze dne 10. dubna 2000 uzavřené mezi V. K., úpadkyní a Starobrněnskou obchodní společností s r. o.), 3) 2.477.755,50 Kč (z dohody ze dne 10. dubna 2000 uzavřené mezi V. K., úpadkyní a E. R.) a 4) 1.325.709,60 Kč (za užívání nebytových prostor v domě označeném ve výroku rozhodnutí).

Odvolací soud - cituje ustanovení [§ 511](#) zákona č. [40/1964 Sb.](#), občanského zákoníku (dále jen "obč. zák.") - přitakal soudu prvního stupně v závěru, podle něhož solidární dlužník, vůči němuž věřitel uplatnil pohledávku ve vyšší částce, než činí podíl tohoto dlužníka na dluhu ve vnitřním poměru dlužníků, může požadovat po ostatních solidárních dlužnících, aby dluh podle podílu na ně připadajících splnili nebo aby jej v tomto rozsahu dluhu jinak zbavili. Neučiní-li tak, může se po nich dlužník, vůči němuž uplatnil věřitel svou pohledávku, sice domáhat splnění dluhu a žalovat je u soudu, nemůže však - jak plyne z povahy a účelu tohoto institutu - požadovat, aby dluh splnili jemu, ale jen to, aby plnili věřiteli. Jen tak bude zajištěno, že plněním, které spoludlužníci na základě požadavku dlužníka ve smyslu ustanovení [§ 511 odst. 2](#) věty třetí obč. zák. poskytnou, bude dluh (v rozsahu podílů, které na ně podle vnitřního poměru dlužníků připadají) splněn. Plnění poskytnuté pouze dlužníkoví takové účinky zjevně vyvolat nemůže, neboť jím nebude dluhu zproštěn ani dlužník, vůči němuž věřitel pohledávku uplatnil, ani ostatní spoludlužníci. Současně (maje rozhodnutí soudu prvního stupně za správné jak co do zjištění skutkového stavu, tak co do právního posouzení věci) akceptoval i závěr, podle kterého mohl žalobce - v případě, že na dluh plněno nebylo - "uplatnit podmíněnou pohledávku", což žalobou na určení pravosti první až třetí pohledávky neučinil (ostatně první pohledávka byla jako podmíněná v konkursu vedeném na majetek úpadkyně zjištěna).

Jde-li o čtvrtou pohledávku, odvolací soud shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že smlouva uzavřená mezi žalobcem (resp. V. K.) a úpadkyní je neplatná a v řízení nebylo prokázáno, že by úpadkyně v rozhodném období nebytové prostory v označené nemovitosti užívala.

Proti rozsudku odvolacího soudu v rozsahu shora uvedeného potvrzujícího výroku ve věci samé podal žalobce dovolání, odkazuje co do jeho přípustnosti na ustanovení [§ 237 odst. 1 písm. c\)](#) zákona č. [99/1963 Sb.](#), občanského soudního řádu (dále jen "o. s. ř.") a co do důvodu na ustanovení [§ 241a odst. 2 písm. b\)](#) o. s. ř., tj. namítaje, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatel akcentuje, že v případě první až třetí pohledávky jsou V. K. a úpadkyně v postavení solidárních dlužníků. Jelikož věřitelé těchto pohledávek přihlásili do konkursu vedeného na V. K. pohledávky v plném rozsahu, vzniklo dle názoru dovolatele jmenovanému vůči úpadkyni právo tzv. předběžného postihu, tj. právo domáhat se vůči solidárně zavázanému dlužníku zaplacení částky, jež odpovídá jeho podílu (ve vnitřních poměrech spoludlužníků) na společném dluhu. Přitom takového plnění - pokračuje dovolatel - se má stát přímo k rukám žalujícího spoludlužníka a nikoli ve vztahu k věřiteli.

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Dovolání žalobce je přípustné podle ustanovení [§ 237 odst. 1 písm. c\)](#) o. s. ř.; není však důvodné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení [§ 511](#) obč. zák., jestliže je právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, nebo účastníky dohodnuto, anebo vyplývá-li to z povahy plnění, že více dlužníků má vůči věřiteli splnit dluh společně a nerozdílně, je věřitel oprávněn požadovat plnění na kterémkoli z nich. Jestliže dluh splní jeden dlužník, povinnost ostatních zanikne (odstavec 1). Není-li právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, anebo účastníky dohodnuto jinak, jsou podíly na dluhu všech dlužníků ve vzájemném poměru stejné. Dlužník, proti němuž byl uplatněn nárok vyšší, než odpovídá jeho podílu, je povinen bez zbytečného odkladu vyzoomět o tom ostatní dlužníky a dát jim příležitost, aby uplatnili své námítky proti pohledávce. Může na nich požadovat, aby dluh podle podílů na ně připadajících splnili nebo aby jej v tomto rozsahu dluhu jinak zbavili (odstavec 2). Jestliže dlužník v rozsahu uplatněného nároku dluh sám splnil, je oprávněn požadovat náhradu na ostatních podle jejich podílů. Pokud nemůže některý z dlužníků svůj podíl splnit, rozvrhne se tento podíl stejným dílem na všechny ostatní (odstavec 3).

Výše citované ustanovení upravuje mimo jiné otázku podílů solidárních dlužníků na dluhu v jejich vzájemném poměru (o tom, že v případě první až třetí pohledávky jsou V. K. a úpadky solidárními dlužníky, není pochyb), notifikační povinnost dlužníka, vůči němuž byl uplatněn nárok vyšší, než odpovídá jeho podílu ve vztahu k ostatním dlužníkům a dále tzv. preventivní regres dlužníka, vůči němuž věřitel uplatnil nárok v částce vyšší, než odpovídá jeho podílu (ve vnitřním poměru spoludlužníků), proti ostatním solidárním dlužníkům. Tzv. preventivní regres přitom spočívá v právu dlužníka požadovat, dříve, než vůči věřiteli splní závazek v rozsahu přesahujícím jeho podíl (posuzováno ve vzájemném vnitřním poměru spoludlužníků), aby dluh podle podílu na ně připadajících splnili, nebo aby jej v tomto rozsahu dluhu jinak zbavili (např. uplatněním vlastních námitek proti dluhu) [k tomu srov. např. K. E. a kolektiv. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 2. svazek. § 488 -880, Linde Praha a. s., 2008, str.1461-1462].

V rámci tzv. preventivního regresu ([§ 511 odst. 2](#) obč. zák.) tak dlužník, vůči němuž věřitel uplatnil pohledávku v rozsahu vyšším, než odpovídá jeho podílu na dluhu ve vzájemném poměru spoludlužníků, zákon nepřiznává právo požadovat [domáhat se žalobou o splnění podle ustanovení [§ 80 písm. b\)](#) o. s. ř.] na ostatních solidárních dlužnících, aby mu podíl na ně připadající zaplatili (k tomu - viz přílehlavý odkaz odvolacího soudu -v právní teorii např. Lavický, P. Solidární závazky. 1. vydání. Praha: C H. Beck, 2004, str. 129-130). Takovým "plněním" by dluh "plnivšího" spoludlužníka vůči věřiteli nejenže nezanikl, ale v případě, že by si dlužník, kterému bylo takto "plněno", poskytnuté "plnění" ponechal, by jeho důsledkem (při absenci jiné dohody mezi takovými spoludlužníky) byl vznik bezdůvodného obohacení ve vztahu spoludlužníků.

Shora formulované obecné závěry je přitom nezbytné modifikovat v případech, kdy věřitel vůči některému ze solidárních dlužníků uplatní pohledávku v rozsahu převyšujícím jeho podíl ve vzájemném poměru spoludlužníků, a na majetek jiného solidárního dlužníka je prohlášen konkurs ([§ 12a](#) zákona č. [328/1991 Sb.](#), o konkursu a vyrovnání - dále jen "ZKV"). Nelze totiž upřít dlužníku, aby i v situaci, kdy sám věřitel nad částku odpovídající jeho podílu ničeho neplnil, přihlásil do konkursu vedeného na majetek solidárního dlužníka pohledávku vázanou na podmínku ([§ 20 odst. 4](#) ZKV), spočívající v tom, že věřitel pohledávku v rozsahu převyšujícím jeho podíl uhradí. V takovém případě již nepůjde o tzv. preventivní regres ([§ 511 odst. 2](#) obč. zák.), nýbrž o regres následný ([§ 511 odst. 3](#) obč. zák.); jiná právní kvalifikace na výše vymezeném oprávnění dlužníka však nic nemění. Přitom důsledkem skutečnosti, že na majetek dvou solidárních dlužníků byl prohlášen konkurs a věřitelé přihlásili své pohledávky do obou konkursů (viz poměry projednávané věci), je, že právo přihlásit takové podmíněné pohledávky vzniká oběma dlužníkům (správcům jejich konkursních podstat).

Jakkoli by výše formulovaná výjimka mohla svědčit ve prospěch dovolatele, v situaci, kdy z obsahu spisu jednoznačně plyne, že dovolatel závěr soudů nižších stupňů o tom, že předmětem řízení nebylo určení pravosti pohledávek vázaných na splnění podmínky, nenapadl (k vázanosti dovolacího soudu uplatněnými dovolacími důvody viz [§ 242 odst. 3](#) o. s. ř, jakož i důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2009, [IV. ÚS 560/08](#)), nemohla mít na věcnou správnost rozhodnutí odvolacího soudu vliv.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost právního posouzení věci odvolacím soudem ohledně první až třetí pohledávky zpochybnit nepodařilo a ve vztahu ke čtvrté pohledávce v dovolání žádné relevantní námítky neuplatnil, Nejvyšší soud jeho dovolání podle ustanovení [§ 243b odst. 2](#) části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení se opírá o ustanovení [§ 243b odst. 5](#), [§ 224 odst. 1](#) a [§ 142 odst. 1](#) o. s. ř., když dovolání žalobce bylo zamítnuto a žalovanému vzniklo právo na náhradu nákladů dovolacího řízení. Náklady dovolacího řízení vzniklé žalovanému sestávají z paušální sazby odměny advokáta za řízení v jednom stupni (za dovolací řízení) určené podle vyhlášky č. [484/2000 Sb.](#), která podle ustanovení [§ 8](#), [§ 10 odst. 3](#) a [§ 18 odst. 1](#) činí 4.500,- Kč a z paušální částky náhrady hotových výdajů ve výši 300,- Kč za jeden úkon právní služby (vyjádření k dovolání) podle ustanovení [§ 13 odst. 3](#) vyhlášky č. [177/1996 Sb.](#) a celkem činí 4.800,- Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat výkonu rozhodnutí.

V Brně dne 23. září 2010

JUDr. Petr Gemmel

předseda senátu